

AUTORITATEA AERONAUTICĂ CIVILĂ

ORDIN nr. 252/INT

din 24 noiembrie 2022

Chișinău

pentru modificarea Regulamentului cu privire la asigurarea realizării măsurilor de integritate instituțională în cadrul Autorității Aeronautice Civile, aprobat prin Ordinul nr. 102/INT din 22 mai 2019

În temeiul Legii integrității nr. 82/2017, pct. 13 subpct. 1) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Autorității Aeronautice Civile, Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 133/2019, în scopul stabilirii regulilor privind prevenirea fraudei, managementul riscurilor de fraudă precum și procedura de investigare internă a presupuselor acțiuni de săvârșire a fraudei,

ORDON:

1. Regulamentul cu privire la asigurarea realizării măsurilor de integritate instituțională în cadrul Autorității Aeronautice Civile, aprobat prin Ordinul nr. 102/INT din 22 mai 2019, se modifică și se completează cu Capitolul X ”Reguli privind prevenirea fraudei și managementul riscurilor de fraudă” și Capitolul XI ”Procedura de investigare internă a presupuselor acțiuni de săvârșire a fraudei”, după cum urmează:

Capitolul X

Reguli privind prevenirea fraudei și managementul riscurilor de fraudă

152. Conducerea AAC promovează principiul de toleranță zero în legătură cu fraudă și mobilizează tot personalul autorității să acționeze, în permanență, onest, cu integritate și demnitate, să protejeze toate resursele încredințate, să nu facă abuz de poziția ocupată.

153. Obiectivele AAC în ceea ce privește gestionarea fraudelor sunt următoarele:

- Creșterea gradului de conștientizare a angajaților cu privire la posibilele fraude și metode de gestionare a fraudei;
- Instruirea angajaților cu privire la responsabilitatea lor în detectarea riscurilor de fraudă și raportarea acestora;
- Îmbunătățirea și gestionarea constantă a sistemului de audit intern legat de prevenirea și detectarea fraudei;
- Furnizarea de surse adecvate pentru prevenirea, detectarea și investigarea fraudelor;
- Respectarea consecventă a reglementărilor;
- Investigarea internă a oricăror semnalări de fraudă/suspiciune de fraudă anonime sau în alt mod, dacă acestea conțin suficiente probe sau detalii privind fraudă comisă sau presupusă;

- Asigurarea anonimatului informatorului;
- Protejarea imaginii și a activelor AAC;
- Sesizarea organelor abilitate în cazul constatării faptelor de fraudă;
- Întreprinderea măsurilor pentru recuperarea oricăror pierderi rezultate din fraudă, inclusiv, printr-o acțiune civilă, în cazul constatării faptelor de fraudă;
- Luarea în considerare dacă au existat erori de supraveghere (control) și aplicarea măsurilor disciplinare responsabililor de comiterea erorii care a condiționat fraudă;
- Asigurarea transparenței procedurii antifraudă, cu plasarea acesteia pe pagina e-Management a AAC, cu acces pentru toți angajații;
- Raportarea imediată a cazurilor de fraudă/suspiciuni de fraudă, în sensul prezentei proceduri, Directorului autorității.

154. Angajații AAC trebuie să evite situații în care interesele proprii să intre în conflict cu funcțiile exercitate, fie că conflictele sunt reale, potențiale sau susceptibile să apară. Frauda, implicit, poate determina pierderi financiare, perturbarea activității Autorității precum și riscul de reputație. Pentru a gestiona adecvat aceste riscuri este importantă și necesară consolidarea continuă a proceselor de activitate, procedurilor aplicabile și sistemelor de audit intern existente. La luarea oricărei decizii, fiecare angajat al Autorității trebuie să țină cont de posibilele riscuri operaționale și reputaționale asociate activității respective.

155. Procesul de gestionare a riscurilor de fraudă are drept scop de a permite conducerii Autorității și șefilor de subdiviziuni să identifice elementul de nesiguranță privind atingerea obiectivelor stabilite și riscul asociat acestuia, astfel încât să aibă oportunitatea de a spori capacitatea de a adăuga valoare, eficiente și eficace.

156. Gestionarea riscurilor de fraudă implică 3 acțiuni:

- Identificarea riscurilor aferente obiectivelor la nivel de autoritate;
- Evaluarea riscurilor prin estimarea semnificației și probabilității producerii acestora;
- Stabilirea măsurilor care urmează a fi întreprinse.

Responsabilități

157. Conducerea este responsabilă de stabilirea și menținerea unui sistem de management financiar și control eficient, pentru asigurarea conformității cu legislația și reglementările în baza cărora să prevină fraudă.

158. Sarcina Conducerii este de a elabora și implementa măsuri eficiente de prevenire a acțiunilor sau omisiunilor ce pot prejudicia bugetul de stat ori pot permite încălcarea legilor și regulamentelor și de a pune în aplicare proceduri adecvate pentru:

- elaborarea, promovarea și monitorizarea conformității cu legislația, reglementările, politicile, procedurile și alte instrucțiuni și atribuții de conducere financiară și administrativă;
- implementarea și testarea măsurilor de control pentru prevenirea și detectarea fraudelor;
- raportarea corespunzătoare a fraudelor/suspiciunilor de fraudă în cazul în care acestea au avut sau pot să aibă loc.

Personalul de toate nivelurile, este obligat să asigure protejarea activelor, utilizarea rațională și eficientă a resurselor, protejarea și menținerea reputației entității.

În contextul politicii antifraudă și anticorupție, rolul subdiviziunii Serviciului audit intern este de a:

- a. contribui la descurajarea și prevenirea fraudei prin examinarea și evaluarea, în cadrul misiunilor de audit, a eficacității controlului intern;
- b. asista conducerea în procesul de depistare a fraudelor / suspiciunilor de fraudă cu excepția activității în cadrul investigării fraudelor.

159. Riscurile de fraudă

(listă non-exhaustivă)

- Realizarea atacurilor cibernetice din exterior cu scopul de a afecta disponibilitatea serviciilor informaționale ale entității sau scurgerii/manipulării datelor acestora;
- Manipularea sistemelor informatice, inclusiv, introducerea, modificarea sau eliminarea neautorizată, dar intenționată a datelor informatice;
- Manipularea datelor și / sau a documentelor financiare și contabile (documentele deviază de la formatul standard; conținutul acestora este dubios; circumstanțele în care au fost întocmite documentele creează suspiciuni; inconsecvența datelor din documente și informația disponibilă);
- Evitarea și / sau manipularea măsurilor de securitate, inclusiv divulgarea informației confidențiale și de proprietate;
- Plăți - nejustificate/nefondate;
- Fals și falsificarea în înscrierile contabile, inclusiv, lipsă de decență, în manipularea sau raportarea de mijloace financiare (discrepanțe în înregistrările contabile, probe conflictuale sau lipsă, procese necorespunzătoare aferente bugetului);
- Facturi false ale agenților economici fictivi. Plata dublă a facturilor;
- Furtul de informații relevante, deturnarea de fonduri, de bunuri sau alte active;
- Abuz de bunuri sociale, echipamente și mobilier, inclusiv de hardware (utilizarea neautorizată a activelor; echipament supus utilizării personale sau în afara programului, cum ar fi telefoane celulare, computere, vehicule, instrumente; active fizice susceptibile uzului personal sau redirectionării: clădiri nefolosite sau izolate, terenuri libere, echipament învechit, active abandonate);
- Falsificarea și manipularea contractelor încheiate (achiziții nejustificate dintr-o singură sursă; prețuri excesive nejustificate; produse achiziționate în număr excesiv; acceptarea calității scăzute și întârzierea/lipsa livrărilor; modificări nedocumentate/frecvente ale contractelor care conduc la majorarea valorii acestora; responsabilul pentru contractare nu depune/nu completează declarația de confidențialitate și imparțialitate; fragmentarea achizițiilor; combinarea contractelor);
- Înțelegeri secrete între personal și furnizorii de bunuri și servicii, acceptarea de la diverși beneficiari de servicii publice a beneficiilor nemeritate;
- Conflictul de interese (nedepunerea/necompletarea declarației privind conflictele de interese; favorizarea inexplicabilă a unor contractanți; exercitarea unor funcții de conducere de una și aceeași persoană sau de rudele acesteia);
- Favoritism și trafic de influență;
- Abuz de putere;
- Ascunderea lipsurilor/pierderilor, sau altor informații importante, prin manipulare cu date/informații/documente/active/ conturi;
- Șantaj sau constrângeri pentru luarea unor decizii utilizând poziția deținută;
- Discreditarea imaginii entității, sau a unor funcții concrete din cadrul entității prin divulgarea unor informații neautorizate.

160. Elemente de prevenire a fraudei și corupției

(listă non-exhaustivă)

- Implementarea și dezvoltarea unui sistem eficace de control intern;
- Implementarea procedurilor de control adecvate proceselor;
- Asigurarea securității păstrării bunurilor materiale utilizând controale de acces, monitorizare video, dulapuri și safeuri;

- Securizarea accesului la sisteme informaționale;
- Instituirea unui sistem de recrutare a personalului - obiectiv și just;
- Promovarea principiilor de conduită etică, afirmarea valorilor, formalizarea regulilor asupra comportamentelor;
- Orientarea noilor angajați și educarea continuă a întregului personal cu privire la codul de conduită, politica existentă în domeniul riscurilor de fraudă;
- Segregarea sarcinilor și consolidarea supravegherii activităților ce implică riscuri majore;
- Asigurarea transparenței în organizarea și desfășurarea procedurilor de achiziții publice;
- Aplicarea sistemelor de sancționare și de comunicare operativă asupra tuturor fraudelor comise;
- Analiza impactului fraudelor asupra raportării;
- Declararea conflictelor de interes.

161. Indicatori de fraudă

Această listă prezintă exemple de indicatori de fraudă și nu este o lista completă. Apariția acestor indicatori nu înseamnă că există o fraudă, ci doar că ar exista condiții pentru apariția fraudei.

1. Indicatori de fraudă cu privire la personal

- Deficiențe în procedura de recrutare și verificare a noilor angajați.
- Reținerea managementului în a sesiza și acționa împotriva activităților ilegale.
- Comportamentul neobișnuit al angajaților: refuzul de a lua concediu, sau lipsa concediilor pe parcursul perioadelor îndelungate; lucru excesiv supraprogram; refuzul de promovare sau de transfer la o altă poziție/funcție.
- O schimbare bruscă în stilul de viața sau stilul de viața costisitor al unui angajat (mașini luxoase, călătorii, etc.).
- Probleme personale (alcool, jocurile de noroc, drogurile, datoriile etc.).

2. Raportare frauduloasă

- Neconcordanța elementelor bazei electronice de date și a datelor incluse în rapoartele financiare.
- Tergiversarea neexplicabilă a procesului de emitere și/sau publicare a rapoartelor anuale.
- Verificarea rapoartelor de la momentul elaborării până la emitere/publicare de una și aceeași persoană.
- Lipsa unor devieri sau existența unor devieri semnificative comparativ cu datele perioadelor anterioare de raportare.
- O atenție redusă acordată aspectelor actelor normative în vigoare legate de raportare.

3. Indicatori de fraudă cu privire la achiziții

- Selectarea acelorași furnizori sau solicitarea ofertelor de la aceeași potențiali furnizori;
- Există un decalaj semnificativ între oferta câștigătoare și celelalte oferte;

- Lipsa unei monitorizări adecvate a performanțelor contractului (fără un control adecvat sau prin intermediul unei înțelegeri secrete, contractanții pot fi plătiți în exces comparativ cu munca/bunurile prestate);
- Aceeași persoană împuternicită de a efectua comanda și de a primi bunurile sau serviciile (persoana care controlează ambele funcții de efectuare a comenzilor și de primire poate crea situații de deturnare a bunurilor sau serviciilor în interese personale sau autorizarea unor livrări "fantome", incomplete sau tehnic inferioare contra unor sume de bani sau favoruri din partea contractantului);
- Plângerile frecvente din partea utilizatorilor de bunuri sau servicii (aceste plângeri frecvente în legătură cu bunurile sau serviciile livrate în baza unui contract pot indica că contractorii oferă ceva inferior decât ceea ce se plătește. Cauza poate fi un contract inadecvat, administrare incorectă a contractului sau chiar și fraudă care include atât contractanți cât și angajați);
- Legături aparente între ofertanți, cum ar fi adrese, angajați sau numere de telefon comune etc.
- Traficul de influență în: selecția părținătoare, de exemplu achizițiile nejustificate dintr-o singură sursă (pot exista mai multe contracte atribuite sub plafonul pentru achiziții publice, prețurile excesive nejustificate, produsele achiziționate în număr excesiv, acceptarea calității scăzute și întârzierea sau inexistența livrărilor);
- Diferențe semnificative între costurile estimate și cele reale ale materialelor;
- Creștere anormală a consumului de bunurilor (poate indica la faptul că bunurile ar putea fi deturnate pentru uzul personal sau vândute);
- Multiple modificări a condițiilor contractuale;
- Indicatori de fraudă aferent anomaliilor din contabilitate;
- Niveluri joase de autorizare a documentelor contabile;
- Lipsa inventarierii patrimoniului, sau diferențe inexplicabile între rezultatele inventarierii și înregistrările contabile;
- Tranzacții neînregistrate, înregistrări pierdute sau înregistrări contabile fără documente confirmative;
- Explicații nepotrivite despre pierderi și despre creanțele neîncasate;
- Înregistrări contabile dubioase făcute la sfârșit sau aproape la sfârșitul perioadei de raportare, sau stornarea înregistrărilor contabile la început de perioadă;
- Aplicarea greșită, în mod intenționat, a politicilor contabile în vederea prezentării unor situații financiare care să inducă în eroare utilizatorii acestora;
- Indicatori de fraudă aferent sistemului de control intern;
- Lipsa, insuficiența sau ineficiența reglementărilor în domeniu;
- Dezinteresul în conformarea cu regulile de control intern și în special cu separarea funcțiilor. Lipsa unei fluctuații normale a personalului (atât fluctuațiile exagerate de personal cât și lipsa fluctuației personalului pot indica la faptul unor activități frauduloase);
- Ajustarea/corectarea frecventă a înregistrărilor operaționale sau contabile (indică insuficiența sau ineficiența procedurilor de control aplicate până la înregistrare, pot exista și activități frauduloase);
- Existența cazurilor în care persoanele de la nivel ierarhic inferior preia responsabilitățile unor de la nivelul ierarhic superior neavând împuternicire scrisă în acest sens;

- Ignorarea permanentă a recomandărilor de corectare a neajunsurilor importante ale controlului intern, în cazul în care astfel de corecții sunt relevante;
- Un număr semnificativ de modificări în sistemul informatic, care nu sunt documentate / aprobate / testate.

Capitolul XI

Procedura de investigare internă a presupuselor acțiuni de săvârșire a fraudei

Considerații generale

162. Pentru implementarea standardelor de etică și integritate profesională stabilite de Legea integrității nr. 82/2017, prezentul Capitol reglementează norme aplicabile în cadrul AAC privind procesul de control intern managerial, în special asupra managementului financiar, precum și pentru activitatea de audit intern în vederea prevenirii și detectării erorilor, fraudei și corupției în cadrul AAC în condițiile Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern.

163. Frauda, în termenii Legii privind controlul financiar public intern nr. 229/2010, reprezintă un act ilegal caracterizat prin înșelătorie, disimulare sau trădare a încrederii, comis de o persoană sau entitate publică în scopul obținerii de mijloace bănești, bunuri/valori sau servicii ori al eschivării de la efectuarea plăților, pentru a-și asigura un avantaj personal ori în afaceri.

164. Cazurile de presupusă săvârșire a fraudei, sunt supuse investigării interne, de persoana împuternicită de Director, în baza ordinului (în continuare - persoana responsabilă pentru investigare).

165. Scopul unei investigații este de a stabili dacă s-a comis o fraudă, un act de corupție sau orice altă activitate ilegală care afectează interesele financiare ale AAC, susceptibilă să facă obiectul unei urmăriri penale, în care sunt implicați angajați ai AAC.

166. O investigație poate viza atât suspiciuni de fraudă, cât și de corupție sau alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale AAC.

167. Investigațiile se desfășoară fără întreruperi și fără întârzieri nejustificate, astfel încât să sporească atât eficiența acestora, cât și eficacitatea recomandărilor formulate.

168. Toate informațiile sau probele colectate în decursul investigațiilor fie că sunt incriminatoare sau dezincriminatoare, se colectează și se anexează la raportul final. Toate probele strânse trebuie să fie relevante pentru faptele care fac obiectul investigației și să fie colectate în scopul investigației.

169. Toate activitățile de investigare trebuie să fie efectuate cu respectarea deplină a drepturilor persoanelor implicate, inclusiv protecția datelor.

170. Se respectă confidențialitatea informațiilor colectate, în interesul celor vizați și pentru integritatea investigației. În special, în timpul investigației se respectă confidențialitatea în ceea ce privește identitatea informatorilor și a persoanei care a depus denunțul, în măsura în care acest lucru nu ar fi contrar interesului investigației.

171. În cazul în care apare un potențial conflict de interese, în orice moment în decursul unui caz, directorul trebuie să fie informat imediat.

172. Toate activitățile de investigare se desfășoară în mod obiectiv și imparțial, asigurându-se echitatea procedurală, legalitatea, necesitatea și proporționalitatea activităților întreprinse în timpul investigației, precum și respectarea drepturilor persoanelor vizate pe durata întregii proceduri de investigare.

173. Obiect al investigării, este acțiunea ilegală de înșelătorie, disimulare sau trădare a încrederii, comise de o persoană sau un angajat/angajați ai AAC în scopul obținerii de mijloace bănești, bunuri/valori sau servicii ori al eschivării de la efectuarea plăților, pentru a-și asigura un avantaj personal ori în afaceri.

174. Sesizarea săvârșirii unui caz de presupusă fraudă se realizează în baza unui denunț conform Anexei nr. 16, adresat directorului, sau raportului de audit intern realizat conform prevederilor Legii privind controlul financiar public intern nr. 229/2010 care atestă constatări aferente unei presupuse fraude.

175. În denunț, angajatul menționează în mod obligatoriu:

- 1) numele și prenumele său, funcția și subdiviziunea în care activează;
- 2) datele de identificare ale persoanei care se presupune că a comis fraudă (dacă sunt cunoscute);
- 3) descrierea acțiunilor ilegale cu privire la săvârșirea fraudei, data și ora la care aceasta a avut loc;
- 4) datele de identificare ale persoanelor care posedă informații cu privire la împrejurările în care a avut loc săvârșirea fraudei (dacă astfel de persoane există și dacă datele menționate sunt cunoscute);
- 5) se vor anexa probe la denunț, dacă există.

176. Directorul atribuie cazurile de fraudă pentru investigație și examinare persoanei responsabile în acest sens.

Acțiuni preliminare

177. Persoana responsabilă pentru investigare efectuează o examinare preliminară a informațiilor colectate sau obținute în momentul depunerii denunțului, pentru a stabili activitățile de investigare.

178. Urmare a recepționării pentru examinare și investigare a denunțului, persoana responsabilă pentru investigare emite un aviz argumentat adresat directorului cu privire la deschiderea sau respingerea cazului respectiv. Avizul privind deschiderea unei investigații se bazează pe următoarele criterii: dacă informațiile intră sau nu în sfera de competență pentru investigare și dacă acestea sunt suficiente pentru a justifica deschiderea unei investigații.

179. Pentru a se evalua dacă informațiile sunt suficiente pentru a justifica deschiderea unei investigații, se ține seama de fiabilitatea sursei și de credibilitatea afirmațiilor. Toate informațiile colectate se iau în considerare atunci când se motivează decizia de a deschide o investigație.

180. Persoana responsabilă pentru investigare informează, în cel mai scurt timp, angajații AAC cu privire la posibila lor implicare într-o investigație. Această notificare se amână în cazul în care furnizarea unor astfel de informații ar putea fi dăunătoare pentru investigație.

181. Persoana responsabilă pentru investigare informează angajații AAC de îndată ce este cert că aceștia pot fi implicați într-o investigație.

182. În cazul în care este necesar, persoana responsabilă pentru investigare trebuie să informeze sursa în legătură cu decizia directorului de a deschide o investigație.

183. În cazul în care din elementele de probă disponibile nu rezultă existența unei fraude, a unui act de corupție sau a altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale AAC, este întocmit raportul final, pentru a permite directorului să ia o decizie cu privire la închiderea investigației.

184. Persoana responsabilă pentru investigare, stabilește dacă informațiile prezentate se referă sau nu la un caz de fraudă și colectează informații care pot prezenta interes pentru investigație și este în drept să întreprindă următoarele acțiuni:

- a. solicită de la persoanele vizate clarificări și documente suplimentare cu privire la informațiile inițiale
- b. colectează informații în cadrul reuniunilor operaționale organizate în acest sens;
- c. ia declarații de la orice persoană care este în măsură să furnizeze informații relevante;
- d. consultă informațiile din bazele de date ale AAC, sisteme informaționale, etc.

185. După luarea în considerare a tuturor informațiilor relevante și a avizului emis de persoana responsabilă pentru investigare, directorul ia decizia de a deschide o investigație ori de a respinge cazul.

186. Persoana responsabilă pentru investigare aduce la cunoștința sursei decizia directorului de a respinge un caz.

Investigații

187. Persoana responsabilă pentru investigare acumulează elemente de probă prin următoarele mijloace:

- a. colectarea de documente și de informații în orice format, care pot fi utilizate ca elemente de probă;
- b. colectarea de elemente de probă în cadrul reuniunilor operaționale;
- c. luarea de declarații de la orice persoană care este în măsură să furnizeze informații relevante;
- d. audierea persoanelor vizate sau a martorilor;
- e. efectuarea de controale la fața locului;
- f. solicitarea efectuării de către instituția competentă a operațiunii de expertiză digitală.

188. Persoana responsabilă desfășoară următoarele activități de investigare, după prezentarea ordinului emis de directorul AAC privind împuternicirea acesteia, prin care se atestă calitatea în care acționează și activitățile de investigare care este autorizată să le efectueze:

- a. audierea persoanelor vizate sau a martorilor;
- b. controale la fața locului;
- c. solicitarea către instituțiile publice competente efectuarea expertizei digitale.

Audierile

189. Persoana responsabilă pentru investigare poate să audieze o persoană vizată sau un martor în orice moment în cursul unei investigații.

190. În cazul audierii unui martor, acestuia i se transmite invitația de a se prezenta la audiere în conformitate art. 94 din Codul administrativ. Persoana responsabilă pentru investigare trebuie să îl informeze pe martor în legătură cu dreptul său de a nu se autoincrimina.

191. Persoana responsabilă pentru investigare oferă martorului posibilitatea de a aproba procesul-verbal al audierii sau de a formula observații.

192. Persoana responsabilă pentru investigare poate să decidă, din motive de eficiență și proporționalitate, să organizeze o audiere prin videoconferință.

193. Etapa de audiere, se finalizează prin întocmirea de către persoana responsabilă pentru investigare al unui proces – verbal care, va fi semnat de aceasta toți participanții audiați.

Controale la fața locului

194. Angajații AAC vizați sunt informați în scris în timp util, de către persoana responsabilă pentru investigare cu privire la controlul la fața locului care urmează să fie efectuat, precum și cu privire la obiectul, scopul și temeiul juridic al controlului respectiv.

195. Controlul la fața locului trebuie să se desfășoare în cooperare cu angajații AAC vizați. Angajații vizați, pot participa la controlul la fața locului.

196. Persoana responsabilă pentru investigare care efectuează controalele la fața locului trebuie să se asigure că are acces la elementele de probă relevante.

197. În decursul unui control la fața locului, persoana responsabilă pentru investigare poate lua declarații de la angajații vizați.

198. Persoana responsabilă care efectuează controlul la fața locului întocmește un raport cu privire la activitățile desfășurate în timpul controlului. Raportul trebuie să includă orice faptă sau suspiciune care a ieșit la iveală în decursul controlului la fața locului. Copii ale raportului de control la fața locului se pun la dispoziția directorului și, după caz, a angajatului AAC vizat.

Operațiuni de expertiză digitală în cadrul investigării sau al controalelor la fața locului

199. Operațiunile de expertiză digitală pot fi efectuate în cadrul inspecțiilor sau al controalelor la fața locului, în conformitate cu principiile de necesitate și proporționalitate. Operațiunile de expertiză digitală întreprinse în cadrul controalelor la fața locului se desfășoară în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile speței.

200. Operațiunile de expertiză digitală trebuie să fie precedate de identificarea prealabilă a suporturilor digitale vizate. Persoana responsabilă pentru investigare întocmește un demers oficial care va fi semnat de directorul AAC pentru a fi atrași specialiști competenți din cadrul Centrului Național de Expertize Judiciare sau Serviciului Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică în vederea efectuării expertizei digitale sau emiterii unei aprecieri potrivit competenței. Participanților la operațiunea de expertiză digitală li se solicită să contrasemneze raportul privind operațiunile de expertiză digitală.

201. Examinarea digitală și analizarea datelor colectate în timpul operațiunii de expertiză digitală se limitează la extragerea datelor care sunt necesare și relevante pentru investigația respectivă.

Posibilitatea de a prezenta observații

202. La finalizarea investigației și înainte de a trage concluzii care se referă nominal la o persoană vizată, persoana responsabilă pentru investigare informează persoana respectivă de faptele care o privesc și o invită să prezinte observații cu privire la aceste fapte. Aceste observații pot fi furnizate în cadrul unei audieri sau în scris.

203. În cazul în care este necesar să se păstreze confidențialitatea investigației, se poate amâna dreptul persoanei vizate de a-și prezenta observațiile în legătură cu faptele care o privesc.

Raportul final și recomandările propuse

204. Raportul final se întocmește de persoana responsabilă pentru investigare după finalizarea tuturor activităților și trebuie să includă toate constatările și concluziile stabilite în cursul unei investigații.

205. Raportul final prezintă activitățile de investigare desfășurate și probele colectate în decursul investigației și rezultatele obținute. Aceste rapoarte includ o analiză a faptelor constatate și, în cazul în care este posibil, stabilirea sumelor care trebuie recuperate sau a căror cheltuire în mod necuvenit a fost împiedicată.

206. Raportul final analizează, de asemenea, probele colectate și formulează concluzii în ceea ce privește existența sau nu a cazurilor de fraudă, de corupție sau a altor activități ilegale care afectează interesele financiare sau de altă natură ale AAC și/sau existența sau nu a unor chestiuni grave legate de îndeplinirea sarcinilor profesionale. Concluziile se bazează pe o evaluare imparțială și obiectivă a integralității probelor colectate.

207. Raportul final prezintă, de asemenea, acțiunile întreprinse pentru a se asigura respectarea garanțiilor procedurale (inclusiv protecția datelor) și a drepturilor persoanelor vizate, și prezintă în detaliu observațiile formulate de persoana vizată în legătură cu faptele care o privesc.

208. Raportul final se aprobă și se semnează de către persoana responsabilă pentru investigare.

209. În cazul în care investigația stabilește că este posibil ca o faptă ilegală să fi survenit, persoana responsabilă va întocmi un demers care se va semna de directorul AAC, la care se va anexa raportul final și toate documentele (probele) care au fost acumulate în faza de investigare și, se vor expedia pentru examinare organului de drept competent (procuratura, organul de urmărire penală) pentru examinare.

210. În cazul în care persoana responsabilă pentru investigație stabilește că este posibil să se fi produs o abatere disciplinară, aceasta va sesiza Comisia de disciplină a AAC.

Decizia de închidere a cazului și recomandări

211. O investigație se închide doar prin decizia directorului AAC.

212. Pe baza constatărilor unei investigații, în cazul în care este necesar, directorul AAC poate sesiza organul competent privind acțiunile care trebuie întreprinse.

213. Directorul AAC poate solicita ca angajații AAC care au fost vizați în cadrul unei investigații, să raporteze, într-un anumit interval de timp, cu privire la acțiunile întreprinse pentru punerea în aplicare a recomandărilor formulate în raport de către persoana responsabilă pentru investigare.

Cerințe privind informarea și transmiterea

214. Persoana responsabilă pentru investigare informează persoana vizată, în termen de 10 zile lucrătoare, în legătură cu decizia directorului AAC de a închide un caz în cadrul căruia nu a fost reținută nicio probă împotriva persoanei vizate. În toate celelalte cazuri, persoana responsabilă pentru investigare trebuie să informeze persoana vizată, dacă este necesar, în legătură cu decizia directorului de a închide cazul.

215. Persoana responsabilă pentru investigare trebuie să informeze sursa, dacă este necesar, în legătură cu decizia directorului de a închide cazul.

216. Persoana responsabilă pentru investigare întocmește demersul pentru a fi semnat de directorul AAC, pregătește documentele necesare pentru sesizarea organului de drept potrivit competenței.

Asistență acordată autorităților competente

217. Persoana responsabilă pentru investigare oferă, la cerere, cu acordul directorului AAC orice asistență necesară instituțiilor publice implicate în examinarea cazului conform competenței, prin punerea la dispoziție a următoarelor:

- a. documentele specifice menționate în raportul final, dar care nu au fost incluse în transmiterea raportului;
- b. orice informații suplimentare solicitate în vederea punerii în aplicare a recomandărilor, în cazul în care este necesar;
- c. consultanță de specialitate, în cazul în care acest lucru este solicitat.

Confidențialitate

218. Confidențialitatea informației aferentă actelor frauduloase raportate este importantă pentru a evita deteriorarea reputației persoanelor suspectate, dar ulterior găsite nevinovate.

219. Toate informațiile primite/cunoscute cu privire la fraude/suspiciuni de fraudă vor fi tratate în mod confidențial.

220. Rezultatele investigației nu vor fi divulgate sau discutate cu persoanele ce nu dispun de competența respectivă și se vor divulga sau discuta cu persoane relevante, doar la decizia conducerii AAC.

GLOSAR

Audieri

O audiere este un dialog care se desfășoară în mod oficial cu o persoană vizată sau cu un martor, în vederea obținerii unor probe relevante pentru o investigație și care este întotdeauna consemnată în mod corespunzător.

Aviz

Avizul este o opinie adresată de persoana responsabilă pentru investigare directorului, cu privire la aspecte legate de caz.

Caz

Un caz reprezintă cadrul în care persoana responsabilă pentru investigare tratează informațiile care pot prezenta interes pentru investigații, inclusiv investigarea informațiilor respective, precum și monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor referitoare la aceste informații.

Declarație

O declarație este o înregistrare scrisă a probelor relevante pentru investigație, furnizate de o persoană în cadrul unui caz.

Denunțator

Denunțatorul este un angajat al AAC care aduce la cunoștința directorului informații cu privire la fapte din care se poate presupune existența unei posibile activități ilegale sau abateri grave legate de îndeplinirea îndatoririlor profesionale.

Informații care pot prezenta interes pentru investigații

Informațiile care pot prezenta interes pentru investigații sunt toate informațiile primite de persoana responsabilă pentru investigare sau informațiile colectate de aceasta din proprie inițiativă, care ar putea fi luate în considerare pentru deschiderea unei investigații.

Împuternicire

Împuternicirea este documentul scris prin care directorul autorizează în baza ordinului un angajat al AAC în calitate de persoană responsabilă pentru investigarea unui anumit caz.

Martor

Martorul este o persoană fizică ce furnizează probe relevante pentru o investigație.

Probe

Probele reprezintă orice element care este relevant pentru faptele care fac obiectul investigației. Probele sunt colectate în decursul unei investigații pentru stabilirea faptelor și pot fi incriminatoare sau dezincriminatoare. Constituie probe, printre altele, informațiile, documentele, rapoartele, procesele-verbale, declarațiile, imaginile, expertizele digitale și analizele științifice.

Recomandare

Recomandările sunt propuneri formulate de persoana responsabilă pentru investigare, pe baza constatărilor investigației în legătură cu acțiunile care trebuie să fie întreprinse de anumiți angajați.

Sume care trebuie recuperate

Suma care trebuie recuperată reprezintă orice cheltuială a AAC cu privire la care s-a dovedit, în timpul unei investigații, că a fost efectuată în mod necuvenit și prin urmare, trebuie recuperată de la beneficiari.

Sursa

O sursă furnizează informații care pot prezenta interes pentru investigații. Sursa poate fi un denunțator sau un informator. Sursa poate furniza informații în mod anonim.

2. Prezentul Ordin intră în vigoare la data semnării și se comunică personalului Autorității Aeronautice Civile prin intermediul sistemului de management a documentelor electronice „e-Management”.

Director adjunct interimar

A. Cebanu

Andrei CEBANU